När jag var ung – en bok för samtal om svunna tider

– reflektionsuppgift, intervju, muntlig presentation, skriftligt personporträtt, jämförelse, bildanalys

Folkets park

Det fanns mängder av folkparker i Sverige att roa sig på.
Dit kom svenska artister och stora utländska stjärnor.
De höll konserter och spelade dansmusik.

I skärgården åkte du som besökare ofta båt till parken,
annars var det cykel, bil eller promenad som gällde.
Kanske hade du i hemlighet sprit med dig
för att bli full och våga bjuda upp.
Kanske träffade du din livskamrat
på folkparkens dansbana.

85

Ämne: svenska, svenska som andraspråk, historia och samhällskunskap

Årskurs: högstadiet, gymnasiet, vux och SFI

Lektionstyp: reflektionsuppgift, intervju, muntlig presentation, skriftligt personporträtt, jämförelse, bildanalys

Lektionsåtgång: 2–5

Introduktion

När jag var ung består av korta texter och tillhörande fotografier. Många bilder är från mitten av 1900-talet och visar samhället och hur man levde då. På följande sidor ges några förslag på hur boken kan arbetas med i klassrummet.

Lektionsförslaget är framtaget av Jenny Edvardsson, lärare och författare.
Läs mer på www.jennyedvardsson.se.

MTM:s skolwebb
mtm.se/skola

Uppgift 1: Att vara ung förr i tiden

I denna uppgift ska du lära dig mer om hur det var att vara ung förr i tiden. Du ska ta hjälp av din familj och intervjua dina föräldrar, dina far- eller morföräldrar eller någon annan äldre människa i din närhet. Har du inga äldre släktingar i din närhet kan du kanske besöka ett språkcafé och där hitta någon att intervjua. Vad kommer de ihåg från sin barndom?

Skapa gärna egna frågor. Tycker du att det är svårt att skapa egna frågor kan du ta hjälp av följande:

- Vilket år är du född?
- Var bodde du som barn?
- Hur många år gick du i skolan?
- Hur såg en skoldag ut?
- Vad gjorde du på din fritid?
- Vilka leksaker tyckte du om att leka med?
- Vad läste du som barn? Kommer du ihåg någon speciell titel eller författare?
- Vilken var din favoriträtt?

När du intervjuar är det bra att antingen skriva ner korta anteckningar eller spela in intervjuerna. Ta hjälp av ljudinspelning på din telefon eller dator. Har du svårt att träffa dina mor- eller farföräldrar eller någon annan äldre i din närhet kan intervjuerna genomföras som ett telefonsamtal eller videosamtal. I dessa program kan du spela in dina samtal. Efter samtalen är det bra att renskriva anteckningarna. Dina anteckningar ska du sedan använda till att antingen skapa en **muntlig presentation** eller skriva ett **personporträtt**.

Muntlig presentation
Skapa din presentation i ett presentationsprogram, exempelvis Google Presentation eller PowerPoint. Låt din presentation bestå av följande tre delar:

- Inledning
- Huvuddel
- Avslutning

I inledningen presenterar du ditt ämne och vilka det är du intervjuat. I huvuddelen för du fram den information som du fått fram under intervjuerna. Här kan du exempelvis välja att prata kring olika teman – skola, fritidsintressen, mat – eller presentera en person åt gången. I din avslutning sammanfattar du kort din information.

Skriftligt personporträtt
Välj ut en av de personer som du intervjuat och skriv ett personporträtt. Ett personporträtt är en text där du berättar om den person du intervjuat. Texten innehåller:

- **En rubrik.** Du kan antingen välja att ha namnet på personen du intervjuat eller använda ett citat, alltså något som personen sagt under intervjun.
- **En ingress.** Ingressen är själva inledningen till texten. Den ska väcka intresse hos läsaren och ge en bild av vad texten kommer att handla om.
- **Fördjupad information om personen.** Här skriver du det som kan vara intressant att lyfta fram om personen. Du kan varva din text med citat från intervjun.
- **Avslutning.** I din avslutning får du gärna knyta an till din inledning eller till något som är speciellt med personen du intervjuat.

Har du något fotografi på personen som du intervjuat kan du låta det finnas med i din text.

Uppgift 2: Barndomsminnen

Vad minns du från det att du var liten? Fundera och skriv ner något minne från när du var liten. Ta hjälp av följande frågor för att komma igång:

- Hur gammal var du?
- På vilken plats var du?
- Vilka var med dig?
- Kommer du ihåg någon lukt, smak eller kanske något ljud?
- Vad hände?
- Är det ett bra minne?

Berätta om ditt minne för en eller flera i klassen.

Diskutera era minnen. Minns ni liknande saker eller är era minnen helt olika? Vad kan det bero på?

Uppgift 3: Att vara ung då och nu

I denna uppgift får du jämföra hur det är att vara ung idag med hur det var att vara ung under mitten av förra seklet. Ta hjälp av innehållsförteckningen i boken *När jag var ung* och välj ut några områden som du vill fördjupa dig i. Läs igenom de valda sidorna. Vad är speciellt för tiden omkring 1950? Vad är annorlunda idag jämfört med då? Skriv in skillnaderna i ett så kallat venn-diagram. Det som är gemensamt då och nu skriver du in i mitten av diagrammet. Skapa ett venndiagram för varje område.

Presentera muntligt det du kommit fram till för dina klasskompisar.

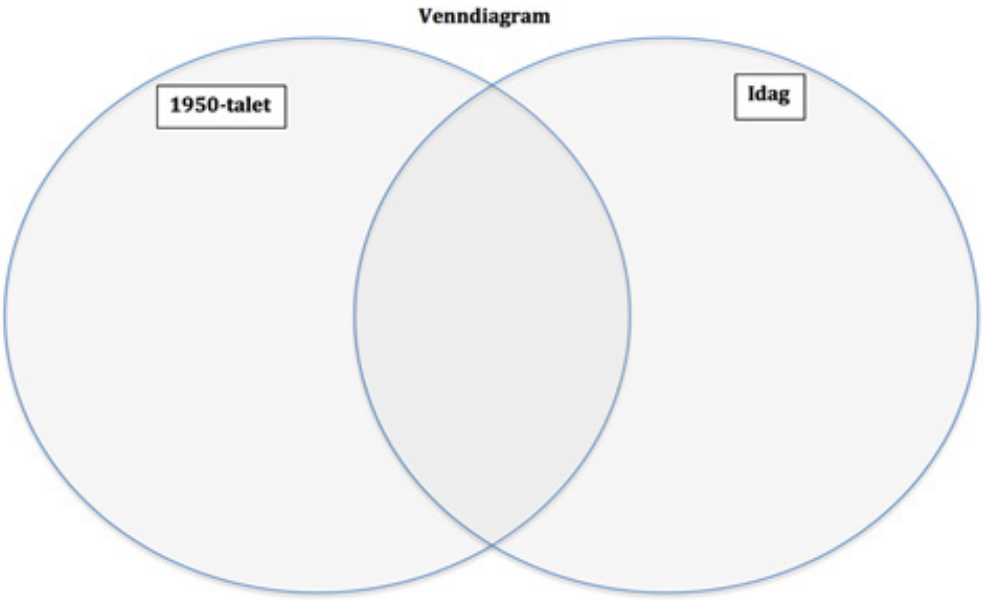

Uppgift 4: Bildanalys

I *När jag var ung* finns många fotografier från dåtiden. Välj ut en av bilderna i boken och analysera den. När man analyserar en bild undersöker man bilden på olika sätt. Ta hjälp av följande frågor:

- Vad föreställer bilden?
- Vad finns i bilden?
- Vilka är de viktigaste delarna / sakerna / personerna i bilden?
- Vad händer i bilden?
- Vad kommer du att tänka på när du ser bilden?
- Vilken stämning förmedlar bilden? Glädje, sorg, spänning, oro …
- Om du fick sätta en rubrik på bilden, vilken skulle det bli?
- Vad tycker du om bilden?

Utdrag ur *När jag var ung* **© Mats Ahlsén och LL-förlaget 2020.**

Gårdsmusikanter

I städer och samhällen
kunde du plötsligt höra musik från gården.
Där stod några människor med dragspel och gitarr.
Den som gillade musiken kunde kasta ner
några slantar på gården som tack.

När portkoderna kom försvann musikanterna.
De kunde inte längre komma in på gårdarna.
Gårdsmusiken tystnade.

Livstycken och yllestrumpor

På 50-talet hade barn fortfarande livstycken
som höll uppe långa kliande yllestrumpor.
Livstycket var ett slags väst
med strumphållare fästa i knappar.
Det värmde när kylan var som värst.

– Ta inte i så du spräcker livstycket,
brukade folk skämta när någon blev arg eller uppspelt.